

povijedi kakvog pretpostavljenog idola imade grozne posljedice. Tamo postoji posebni moral i nauka, prema kojima je laž istina, pravo je krivo, zaglupljivanje je razvoj, autokracija je sloboda, pasja pokornost, strpljivost, glupost i makinalnost su vrline. Tu se propovijeda najviši moral na svijetu, prema kome je samovoljno ubijati neoprostivi grijeh, a po zapovijedi pretpostavljenih u zaštitu ugnjetiča i apsolutista najveća je krjepost.

I najveće ubojice veličaju se u tome smislu kao nepobjedivi i uzorni heroji, kao spasitelji domovine t. j. spasitelji bogataša, tirana i cijele posjedujuće klase.

Može li pomisliti koji normalni i pošten čovjek veću glupost, strašnije zločinstvo, dublje protuslovlje?

Na taj način treba čovjek da ima visoku inteligenciju i čeličnu volju, da ne zapadne nepovratno u taj demonski bezdan zločinstva, tuposti, moralne pokvarenosti, nečuvenih apsurdna, užasnog barbarstva. Većina izgubi za nekoliko godina svaki zdravi smisao, krše se karakteri, srca se razbijaju i podređuju se bezuvjetno tuđim zapovijedima.

"Stran — rekao je J. Darien u svojoj knjigi "Biribi" — bez sumnje je glavni stup u hramu soldačije. Vojska je praonica, gdje se isparuje savjest, i gdje su značajevi, istiskani kao mokre krpe, tu reni pod gnjusni valjak discipline, koja otupljuje... Vojni se sustav mogao uvesti samo usljed straha i samo strah ga utvrđuje... On mora misao da potiskuje terorom, da ispuni tamom dušu naroda, da mu spreči pogled, koji ide dalje od glupavog horizonta granice..."

PRIPOSLANO.

[Konec.]

Prezir, izsmehivanje od onog, koga radnik hrani, onaj ga nazivlje barbarom, nerazumnikom, nekulturnom klasom najnižeg slojeva! A zašto se sa radnika tako čini ili nožda zato, što nije ostrouman, izučen kao što oni. Ako pogledamo na stališ između kapitalista i nas, odma će mo upoznati pravednost.

Vidimo jednog kapitalističkog sina u atlanskoj elegantnoj odjeći sa svešnjem knjiga u ruci, gdje pun okološti stupa u školu, da uči svjetsku naobrazbu!

Vidimo pak drugog radničkog sina, gdje ide sa razdripanim hlačicama, sa siromašnim jelom poniženo i tužno stupa u tvornicu, sa blijedim mladim licem sa nekom tugom u mladom mu srdašcu, da tamo sa svojim još za rad nesposobnim mišicama obavlja najteže poslove, i podpomaže kapitalističke sinove podiči do najvišeg stepena kulture, a ono malo što dobije da hrani svoje stare i iznemogle roditelje!

Jedan kapitalist se vozi u kočiji i automobilu sa svojom obitelji pun veselja, vozi se put kazališta, šetališta, kupališta, da tamo prekrati čas iz dosarnogmu — i onako ugodnog života. Dočim jedan radnik sa ženom i 5—6 djece umire od gladi i nevolje.

Krasna je to pravednost za nas, braćo radnici...

Koliko ćemo još spavati? Kako dugo će to još trajati, da jedan bude gospodar i uživatelj svijeta, a drugi rob i mukotrpní patnik?

U kom to stoji, da tu nepravdu ukine? U nikom drugom, već u nama, braćo radnici. Mi to moramo slomiti, radnička noga mora stati na kapitalističkom vratu. A to ćemo postignuti samo po putu socializma, tog krvnog kapitalističkog neprijatelja. Karlo Marks, taj roditelj socializma, nam je rekao, radnici svih država ujedinite se, njegovu nam ostavljenu nauku moramo slijediti. Organizirati se čvrstom odlučnom voljom agitirati med našom braćom, koji još nisu na stepenu spoznanja samoga sebe, i koji misle, da su se rodili kao robovi i kao takovi moraju umrijeti, koji neznaju, da mi radnici imamo veliku moć samo ako ćemo ju upotriebiti, koji smo najveći element na svijetu no još se u našu snagu ne uzdamo, još se borimo, a to zato, jer nismo složni, jer svi složno nemislamo, mnogo od nas se da zavarati kapitalističkim otrovom, slučajući njihove nevoljale sluge kao naj primjer svećenstvo i još drugo stručne ljudi, koji žive na svijetu u korist kapitala u propast radništva.

U radnička društva se moramo organizirati. Socialne listove podpomagati, jer samo u njima, čitajući njih nadjemo ono, za čim svako radničko srce bije.

Socialne novine podpomagati, to je naša dužnost socialna društva osnivati, samo tako ćemo dočekati jedan prvi maj, taj dan slobode, bratstva, jednakosti, dan upisan zlatnim slovima u socialnu povijest! Dokle braćo probudimo se!

Z. K. Šugar,
Glencoe, O.

OTVORENO PISMO "GLAS SVOBODI."

"Sovražnik obrekovanja" — tako glasi pseudonimni podpis jednog Slovenca iz Pueblo, Colorado.

Taj dopisnik lista "Glas Svobode" piše u istom dne 24. oktobra t. g., čiji dopis je objelodanjen 9. novembra u br. 45. Isti dopis u prvim redovima počinje napadati socijalni klub u Glencoe, O., i list "Proletarec".

Piše u istom, da bi rado vidio te ljudi i koje vrsti su isti socialisti u Glencoe.

Dragi slovenski brate! Vi ste možda malo preveć umočili Vaše pero u tintarnicu te Vam je na papir palo više neg ste mislili? Ili ste možda previše govorili u koju alkoholnu čašicu. Ako Vam je milo, da nas socialisti u Glencoe vidite, ne žalite truda, uputi te se malo do nas! U Glencoe ne ćete naći krasnih hotela, bogatih zgrada i finih ulica, no mislim to, šta je da za Vašu osobu, će bit dostatno. Ovdje naći ćete ljudi od više narodnosti i raznih rasa, kao Slovenca, Talijana, Niemaca, Francuza, mislim, da Engleza ni netrebam spominjati. Ti svi ljudi žive u miru i bratskoj slozi radeći i mučeći se neumorno u Rudokopu. Ljudi, kojima je organizacija na srcu i u kojima bije pravo socialno srce. Eto brate Slovenče, takve vrsti smo mi socialisti u Glencoe.

Ni ovaj put nije prepušteno a da se uz napadaj nas ne napadne i drug Zavrtnik. Drug Zavrtnik meni je osobno nepoznat, no čitajući više put njegove redke, i ja mislim, da takvi redci mogu doći

samo od pravog socialnog srca. Sodruga Zavrtnika nazivljete dobrim prijateljem, župnika Sojarja i njegov rad nazivljete klerikalnim. A zašto ste ga denuncirali pred sudom, da je anarhist, i da je urednik anarhističkog lista? Čudno mi se vidi, da jedan klerikalac može biti urednik anarhističkog lista.

Ne znam, kako bi ja mogao druga Zavrtnika imenovati klerikalcem, pošto mislim, da on nije bio prisutan u Župničkom poslu na ime pri naručbi gumba za S. N. P. J.

Ja mislim, i uvjeren sam, da su to bili gosp. oko "Glas Svobode", da li je to socijalno ili klerikalno?

Od čitatelja, će koji da misli, da sam ja ustao na obranu druga Zavrtnika, kao što je drug Slovenac ustao na obranu G. S., no, to mi nije ni na kraj pameti palo, no samo dajem odgovor bratu Slovencu u Pueblo, Colo., koji se možda smatra sretnim, da može kroz stupce kakovog lista socialne klubove. Ne tako, brate, Vi ste mislim, radnik kao i ja, nemajte radnike i radnička udruženja psovati, jer time sebi na obraz plujete. Dobro znate, da je naša dužnost agitirati ustmeno i pismeno razprostrirati propagandu socializma med narodom.

Vi dobro znate, da ima ogromni broj radnika, osobito naših slovenski, koji neznaju, šta je socializam, da pače se nad njim zgražaju, a to zato, jer nisu podučeni, jer im nije poznat socialni cilj.

Pišite, brate, neumorno pišite, ali za socijalizam; ja bih unapred još više vaših dopisa iz Pueblo, Co., rad čitao. No samo nek imaju drugog smisao.

U radničke novine pišite i radnikom Vaše stupce posvećujte, pa vid't ćete, koliko više ćete s Vašim radom radniku koristit neg dopisom od 24. okt. t. g.

Budite pravi ratobornik na socialnom literarnom polju i Vaše pero nek zadaje smrtne udarce kapitalističkoj klasi. A mi ćemo vas nazvati onda pravim socialistom — dakle našim drugom.

Za danas dosta, neću, da Vam više dosadujem te Vam želim laku slatku noć!...

J. K. Šugar,
č. soc. kl., Glencoe, O.

Ruska bastila.

[Konec.]

Da se bolje shvati ogorčenje ruskih boraca protiv carizma i njegovih krvnika, mora se poznavati muke, na koje su osudjene njihove žrtve. U Londonu držao je jedno predavanje ruski bjegunac i revolucionar Starodvorski, koji je 22 godine čamio u ruskoj bastili, petropavlovskoj tamnici i staroj švedskoj tvrđavi Schlüsselburg na ušću Neve. Medju prisutnima bio je i princ Krapotkin, koji je izjavio, da se ovaj mučenik još ne bi bio dokapao slobode, kad ne bi bilo sadašnjeg revolucionarnog pokreta, koji mu je otvorio vrata tamnice. Pona prije je bio osuđen na smrt, no posljuje pomilovan na doživotnu robiju. No mjesto, da je bio otpremljen u Sibiriju, bio je zatvoren u Petrogradu Čelija, u kojoj je čamio sa svojim drugovima, bila je tik do obale. Kod poplava zgrnule su se onamo čitave čete štakora. Jedna ženska uznikinja, koja je još dojila dijete kad je bila osudje-

na, bdila je danju i noću, ne bi li očuvala dijete od toga, da joj ga štakori ne požderu. Hrana je bila nedostatna i nečista. U kruhu su bili redovito pečeni zohari. Tko bi se potužio, bio bi bičevan. No najviše je djelovao na živce uapšenika neprestani nadzor kroz vratna zurla. Jedan od uapšenika poludio je nakon kratkog vremena, jer je, kako je sam govorio, osjećao, da mu oči, koje su neprestano bile umjuprte, ispijaju mozak. Neko se vrijeme pred požudnim očima nadzornika sakrivao u kutovima sobe, no poslije su ovi bili zazidani tako, da je čitava soba bila opet otvorena upornim pogledima. Za prvih šest godina počinise od 48 uznika njih šestorica samoubojstvo, trojica su od stražara bili ustrijeljeni u Čeliji, trojica umriješe kao ludjaci, a devetorica podlijegoše gladu. Poludjeli bili su zajedno zatvoreni sa zdravima, a on sam je bio u istoj Čeliji godinu i po s jednim pomahnitalim ruskim plemićem. Tako štiti car svoje gospodstvo.

O RUSKIM "CRNIM ČETAMA".

"Novoje Vremja" bavi se sa ruskim crnim četama i pripovijeda o njihovu postanku. Dugo vremena prije političke krize, koju danas preživljuje Rusija, bilo je po svim ruskim gradovima, pa i u Petrogradu svake vrsti skitalaca, koji su se bojali rada kao vrag krštene vode; podani piću živili su od milostinje i kradje. Mnogi od njih mogli su da budu spašeni za društvo, da ih se na vrijeme strpalo u popravišta. No mjesto toga, ako bi kada upali u šake redarstvu, ovo bi ih jednostavno otpratilo izvan grada, te ih onda jednostavno prepuštalo njihovoj sudbini. A oni bi se dakako za kratko povraćali natrag, da eventualno i opet budu istjerani i da se opet povrate.

Kad su se političke prilike zaostravale, vladi je trebalo "rodoljubnih" manifestanta, a ta je prostota za to bila najzgodnija. Mjesto, da ih progoni kao prije, redarstvo je uzelo da ih miluje i da im dijeli rakije, a do potrebe i novaca. Ako je trebalo, da se diskreditira radnike kod kakovog štrajka, ako je trebalo, da se zaplaši mirno pučanstvo, da se priredi kakav pogrom, "crne čete" bile su uvijek spremne. Njima se pridružio još kojekakav izmet ljudskog društva, a redarstvo ih je opskrbljivalo do potrebe sa zastavama, znakovima, a i oružjem.

No, poznavaooci ruskih prilika izriču bojazan, da ovakovo stanje ne će vječno potrajati, da će za kratko doći vrijeme, kada će se "crne čete" okrenuti proti svojim sadašnjim gospodarima. A i što će onda redarstvo?

Listnica uredništva.

Vsled preoblegga gradiva je moralo nekaj dopisov izostati. V prihodnji številki pride vse na vrsto. — Potrpjenje!

A. I. Rudar: Tone M., zapisnikar S. N. P. J., sam ne ve, kaj da je. V kolikor ga poznamo, vemo, da hodi v češko cerkev k maši. O socijalizmu bo imel brž čas take pojme, kot tisti, ki se je ne dolgo izrazil proti nekemu sodrugu: "v Chicago no socialist; v New York demokrat"...